

Végezetül OLEG BELEJ és HELENA SOJKA-MASZTALERZ az ukrainai oikonimáknak (épületneveknek) a kommunizmus megszűnésekor bekövetkezett változását vizsgáló munkáját olvashatjuk (259–272), valamint IRENA KALUZYŃSKA írását, amely a kínai tulajdonnevek kapcsán gyakran megfigyelhető homofónia jelenségének a megszüntetéséről szól, különös tekintettel a pekingi utcanevekre (273–280).

Műhelytanulmányok. RITA HEUSER és ANDREA SCHELLER a *Das Digitale Familienamenwörterbuch Deutschlands* elnevezésű német családnévszótár koncepcióját, felépítését és technikai hátterét mutatja be abból a szempontból, hogy egy efféle munka milyen lehetőségeket és perspektívákat tartogat, különös tekintettel a nemzetközi együttműködések lehetőségére (281–290). Ezt követően egy hasonló lengyel projektnek, a leggyakoribb lengyel családnéveket tartalmazó elektronikus szótárnak a bemutatását olvashatjuk. A projekt ismertetése során KATARZYNA SKOWRONEK és munkatársai kiemelik, hogy a szótár a lengyel családnéveknek milyen sokféle szempontú elemzését teszi lehetővé (299–314).

Ismertetések. Az ismertetéseket tartalmazó rovatban HOFFMANN ISTVÁNNAK, RÁCZ ANITÁNNAK és TÓTH VALÉRIÁNNAK a magyar helynevek történetéről szóló, *History of Hungarian Toponyms* című angol nyelvű monográfiájáról készült ismertetést is megtaláljuk (248–250). További magyar vonatkozásként az európai névtani periodikák között a *Névtani Értesítő* 39. számának a bemutatását olvashatjuk (256–258).

A tudományos élet krónikája. A névtani eseményeket bemutató írások között HALSZKA GÖRNYNÁK a 2017-ben Debrecenben megrendezett ICOS-kongresszusról írt beszámolója is helyet kapott (366–369).

KENYHERCZ RÓBERT

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6312-3532>

Debreceni Református Hittudományi Egyetem

Kölcsey Ferenc Tanítóképzési Intézet

Onomastica 63. (2019)

Főszerkesztő: BARBARA CZOPEK-KOPCIUCH. Polska Akademia Nauk – Komitet
Językoznawstwa i Instytut Języka Polskiego, Kraków. 362 lap

Megemlékezések. A folyóirat e száma két, 2018-ban elhunyt névkutató – a lengyel Aleksandra Cieślíkowa és a szlovák Milan Majtán – munkásságának a méltatásával kezdődik (5–12).

Tanulmányok. MAGDALENA GRAF és PAWEŁ GRAF egy problémafelvető írásban az irodalmi névtan jelenlegi kereteit igyekeznek kitágítani azáltal, hogy a hagyományos szempontok közé beemelik a kortárs irodalomelméleti gondolkodók szempontjait és a tulajdonnevekről vallott nézeteit is (13–30). MALGORZATA RUTKIEWICZ-HANCZEWSKA az exonimákból alakult neveket vizsgálja, s igyekezik a kérdést – a névadási mód univerzálé jellegére hivatkozva – tágabb kulturális kontextusba helyezni; ugyanakkor arra is kitér, hogy mára miként változott meg ez a névadási mód az elmúlt korokhoz

képe (31–50). ANDELA FRANČIĆ horvát példákon mutatja be az ún. transzantroponimizáció jelenségét, amelynek során egy keresztnév válik családnévvé vagy egy családnév keresztnévvé, s azt vizsgálja, hogy a tulajdonnév által hordozott információk milyen módon sérülhetnek az így létrejött nevek esetében (51–65). JONATHAN J. KALMAKOFF a duhoboroknak (egy 18–19. századi orosz vallási mozgalom tagjainak) azon névadási szokását mutatja be, amikor az azonos nevű családok az alapján kaptak megkülönböztető, de hivatalossá nem váló családnévet, hogy milyen utcában laktak (67–114). Az így létrejött neveket aztán nyelvi és nyelvhasználati szempontból elemzi, s végül bemutatja azokat a történeti és társadalmi folyamatokat is, amelyek következtében ez a névadási mód eltűnt. EWA WOLNICZ-PAWŁOWSKA a lengyel nyelvpolitikai szabályozásnak a földrajzi nevek sztenderdizációjára vonatkozó alapelveit mutatja be, különös tekintettel azokra, amelyek a természeti neveket érintik (115–125). ELŻBIETA KOWALCZYK-HEYMAN a Kelet- és Északkelet-Mazóvia középkori vízneveivel foglalkozó korábbi szakirodalom pontatlan azonosításait veszi sorra, s feltárja, hogy milyen okok állhattak a korábbi munkák tévedései mögött (127–144). URSZULA BIAK a Visztula vízgyűjtő területének személynévi eredetre visszavezethető folyóneveit vizsgálja, s megállapítja, hogy a mai folyónévállomány 6,8%-át kitevő korpusz jellemzően 19–20. századi névadással jött létre (145–156). WOJCIECH WŁOSKOWICZ Stanisław Vincenz egy művének 1936-os első kötetét vizsgálja abból a szempontból, hogy a mai Ukrajna területén található Huculvidék földrajzi nevei milyen formában jelennek meg benne (157–180). Arra a következtetésre jut, hogy az 1930-as évek névhasználatát a lengyel és az ukrán nyelv, valamint a hucul dialektus együttes hatása határozta meg. KATARZYNA SICIŃSKA Kazimierz Tetmajer egy novellagyűjteményében megjelenő címeket elemzi szintaktikai, szemantikai, stilisztikai és szövegtani szempontok szerint (181–207). EWA MŁYNARCZYK a Második Lengyel Köztársaság (1918–1939) egyesületeinek a neveit vizsgálja szerkezeti és szemantikai szempontból (209–226). MIROSLAWA SAGAN-BIELAWA a lengyel *tani* 'olcsó' szó megjelenését vizsgálja a lengyel gyógyszerárak neveiben (227–239). Ennek kapcsán azt a névelméleti kérdést is érinti, hogy a krematonimák (események, rendezvények, intézmények, szervezetek stb. tulajdonnevei) mennyiben különíthetők el a közszoói leírásoktól. XIAOQIONG WANG és IRENA KAŁUŻYŃSKA a kínai helyek (elsősorban városok) állandósult, körülírásszerű megnevezéseit mutatja be szerkezeti és névhasználati szempontból (241–261). KAROLINA GALEWSKA a kínai tulajdonnevek fordíthatóságának a kérdését tárgyalja kognitív megközelítésben (263–278).

Műhelytanulmányok. URSZULA WÓJCIK arra hívja fel a figyelmet írásában, hogy a neveket tartalmazó középkori lengyel források nincsenek kellőképpen felhasználva a lengyel történeti nyelvészeti munkákban, pedig az adatok felhasználása új távlatokat nyithatna az etimológiai, dialektológiai, lexikológiai és morfológiai vizsgálatokban (279–290). ZBIGNIEW BABIK a 20. század közepén lezajlott lengyel mikronévgyűjtésekről, illetve az összegyűjtött anyag sorsáról tájékoztatja az olvasókat (291–313), KATARZYNA SKOWRONEK pedig az antropológiai és a névtani vizsgálatok közötti kapcsolatról ír Artur Rejter *Proper Names in Con/texts of Culture* [Tulajdonnevek a kultúra kon/textusában] című könyvének a gondolataira reflektálva (315–322).

Ismertetések. E rovatban IRENA MYTNIK könyvének és négy névtani folyóiratnak az ismertetését olvashatjuk (323–342).

A tudományos élet krónikája. A rovatban két írás is szól Józef Bubak névtani és dialektológiai munkásságáról a kutató halálának 20. évfordulója kapcsán. Ezenkívül

a 21. nemzetközi és nemzeti névtani konferenciáról és a Lengyel Névtani Társaság megalakulásáról kapunk hírt.

KENYHERCZ RÓBERT

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6312-3532>

Debreceni Református Hittudományi Egyetem

Kölcsey Ferenc Tanítóképzési Intézet

Acta onomastica 60. (2019)

Főszerkesztő: PAVEL ŠTĚPÁN. Ústav pro jazyk český AV ČR, Praha. 348 lap

Tanulmányok. A rovat 15 angol, 3 cseh, 2 ukrán és 1 orosz nyelvű cikket, összesen 21 tanulmányt tartalmaz. A továbbiakban névfajták szerint tárgyalom a publikációkat.

Helynévi témájú tanulmányok. J. DAVIDOVÁ GLOGAROVÁ és J. DAVID (7–23) a Londonban és Moszkvában egykor száműzetésben lévő cseh politikusok (Edvard Beneš, Jan Masaryk, Klement Gottwald stb.) 1938–1945 közötti rádiós megnyilatkozásaiban megjelenő helyneveket vizsgálják: a helynevek szövegkörnyezetben, kollokációkban való előfordulását, (re)szemantizációját, szimbolikus szerepét figyelik meg. Ž. DVOŘÁKOVÁ (24–35) a szimbólummá vált *Polná* helységnévvel kapcsolatos asszociációkat értelmezi tanulmányában. A város 1899-ben vált világszerte ismertté egy gyilkosság révén, amely nagymértékű antiszemita indulatokat eredményezett. Az egyes mikrotoponimák máig őrzik e gyilkosság emlékét. R. FONTANOT (36–44) a jugoszláviai helyneveknek a második világháborús olasz megszállás idején zajló olaszosítását mutatja be három térség (Dél-Szlovénia, Dalmácia és Fiume) névanyagán keresztül. T. KLEMENSOVÁ (45–62) a csehországi Jeseník település utcanévrendszerének 20. századi változásait tekinti át. A társadalmi-politikai változások az utcanévek állományát is érintették az egykor németajkú városban. V. LÁBUS, D. VRBÍK és M. KOURKOVÁ (63–73) egy hegynév (*Bramberk/Krásný*) különböző (hivatalos és élőnyelvi) alakváltozatain keresztül tárgyalja az egykori Szudéta-vidéken (Lučany nad Nisou településen) történt helynévváltoztatások sajátosságait. M. MÍSTECKÝ (74–84) az utcanévek politikai indíttatású névváltoztatásairól értekezik. Négy kutatóponton (Ostrava-Hošůvka, Ostrava-Pustkovec, Dolní Lhota, Studénka) vizsgálja a „politikai kolonizáció” során született utcanévek lokalizálását, figyelembe véve az utcák sűrűségét, illetve egymáshoz viszonyított távolságát. M. PTÁČNÍKOVÁ (85–93) a prágai *Náměstí Jana Palacha* 'Jan Palach tér' utcanév kialakulását mutatja be az archívumban lévő források (kérvény, petíció, jegyzőkönyv stb.) alapján. A névadást a prágai lakosok kezdeményezték: emléket szerettek volna állítani Jan Palach cseh egyetemistának, aki 1969. január 16-án a Varsói Szerződés megszálló csapatainak bevonulása elleni tiltakozásul felgyújtotta magát. Az utcanév a nép ellenállását is szimbolizálta. R. RAZUMOV és S. GORYAEV (94–111) közös tanulmánya a templomnévből származó orosz utcanéveket elemzi, rámutat a vallás és névhasználat közötti összefüggésekre és az állami ideológiák nevekre gyakorolt hatására. G. ROŽAI (112–120) az etnikai és nyelvi kontaktusok tükrében tárgyalja a Szlovák-karszt Nemzeti Parkban található barlangok megnevezéseit. Egymás mellé állítja a standardizált és az élőnyelvben